

2021.EI.II.JGY.P.2 szám

„Az online térben elkövetett személyiségi jogi jogsértések”

bírósági gyakorlata tárgykörére felállított joggyakorlat-elemző csoport
összefoglaló véleményének kivonata

I. ÖSSZEGZŐ GONDOLATOK, JAVASLATOK

- [1] Az összefoglaló vélemény bevezető gondolatai szerint „mindennek legfőbb forrása (...) az ember” (Illyés Gyula) a „jog fejlődésének középpontja nem a törvényhozásban, nem a doktrínákban, nem a joggyakorlatban keresendő, hanem a társadalomban” (Barbara E. Ehrlich). E gondolatok alapján könnyedén belátható, hogy az elmúlt években a technikai fejlődés felgyorsulásával az emberek hétköznapi viszonyai jelentősen megváltoztak, ennek sajátos össztársadalmi vetületként pedig a magánjogi jogviszonyokban is jó néhány újdonság jelent meg. Az úgynevezett online tér megjelenésével a hagyományos viszonyokra és magyar jogi tradícióra épülő szabályozásnak, de különösen az e szabályokat alkalmazó gyakorló jogászoknak szembe kellett nézniük számos új életjelenséggel, amelynek szabályai esetenként nem tisztáztak, illetőleg a bírósági eljárásokban korábban még nem fordultak elő. Kérdésként vetődik fel, hogy a vázolt, meglehetősen gyorsan végbemenő folyamatokhoz a jogszabályi környezet, illetve a jogalkalmazás milyen szinten tud alkalmazkodni, az újszerű problémákat milyen mértékben tudja lekövetni; kétségtelen ugyanis, hogy az internet mindennapi életünk szerves részévé vált, ugyanakkor az online tér nemcsak a tájékozódás, kapcsolatok tartásának, hanem egyben a jogsértések elkövetésének is a színteréül szolgál, ez utóbbiak számos új típusának megjelenését hozta magával.
- [2] A joggyakorlat áttekintésének első lépcsője lehet a polgári jog, közelebbről: a személyiségi jogi jogsértések megvizsgálása. Erre figyelemmel a Kúria elnöke e tárgykör vizsgálatára joggyakorlat-elemző csoportot állított fel. A csoport összetétele sokszínű volt: részt vettek benne a bírósági szervezet különböző szintjein és szakágaiban ítélkező bírák (titkárok és igazságügyi alkalmazottak), egyéb fórumok – kiemelten a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) és az Alkotmánybíróság – munkatársai, emellett a jogtudomány neves képviselői is. Ez az összetétel lehetővé tette a vizsgált téma átfogó feldolgozását, ugyanakkor a csoport elsődleges célja a bírói gyakorlat áttekintése és rendszerbe foglalása, az esetleges problémák és diszkrpanciák feltárása volt – szükség esetén – a gyakorlatot segítő megoldási javaslatok megfogalmazása érdekében.
- [3] A joggyakorlat-elemző csoport vezetője az alakuló ülést követően megkereste a törvényszékek és az ítélőtáblák elnökeit, hogy küldjék meg a vizsgált tárgykörben az adott bíróságon jogerősen befejezett ügyeket. Ezt követően a csoport mindösszesen 266, jogerősen másodfokon befejezett ügyet vizsgált meg. Az összefoglaló vélemény a bíróságok által a Kúria részére megküldött határozatok elemzését tartalmazza, mellékletként megjelennek a tagok által előzetesen készített összefoglaló anyagok teljes terjedelmükben. Ezek már kitérnek a magyar és nemzetközi szabályozási környezet bemutatására, és a témához kapcsolódó járulékos kérdésekre – így például az EJEB, az EUB, az Alkotmánybíróság joggyakorlatára és a NAIH tapasztalataira – is.

- [4] A joggyakorlat-elemző csoport – a korábbiakban részletesen ismertetett vizsgálati módszer alapján – a következő megállapításokat teszi.

1. A határon átnyúló ügyek

- [5] Elsőként ki kell emelni, hogy a joggyakorlat-elemző csoport által vizsgált ügyek között csupán kettő található, amelynek a tárgya személyiségi jogok megsértése volt és joghatósági kérdés is felmerült. Ezek az ügyek joghatósági problémát nem vetettek fel. Fontos rögzíteni ugyanakkor, hogy a joggyakorlat-elemző csoport tagjainak álláspontja szerint az ítélet indokolásából ki kell tűnnie, hogy milyen okból került sor a magyar, vagy egyéb, más ország anyagi jogi szabály alkalmazására külföldi elemet tartalmazó jogviszony esetén, arra a felperes tartózkodási helye, vagy székhelye alapján, vagy esetleg az Nmjt. 23. § (2) bekezdése szerinti perbeli nyilatkozata alapján került-e sor.
- [6] A személyiségi jogok online térben elkövetett megsértésével kapcsolatosan – a Brüsszel Ia. rendelet alapján – a felperes az alperes lakóhelyén túl fordulhat a kárt okozó esemény bekövetkezésének helye, továbbá az érdekei központjának helye szerinti tagállam bíróságához, valamint azon tagállam bíróságához, ahol a sérelmes tartalom hozzáférhető volt. Az első kettő joghatósági okra való hivatkozás esetén a felperes a teljes „kárának” a megtérítését, míg az utolsónál csak az adott tagállamban keletkezett károk megtérítését követelheti, az úgynevezett mozaikelv alapján. Helyreigazításra, illetve törlésre irányuló kereset esetén olyan bírósághoz fordulhat a felperes, amely a teljes kárának a megtérítésére irányuló igény esetén joghatósággal bír. Az érdekeinek központja kapcsoló elv vonatkozásában a jövőre nézve hasznos annak rögzítése, hogy – a természetes személyekhez hasonlóan – nem feltétlenül a székhely szerinti ország minősül ezen központnak, hanem az a tényleges gazdasági tevékenység helyével egyezik meg. A vizsgált pertípus esetén uniós vonatkozásban nincsen harmonizált, az alkalmazandó joggal kapcsolatos kollíziós szabály.

2. A jogsértés elkövetésének helye

- [7] A joggyakorlat-elemzéshez használt adatlap – előzetes feltevések alapján – a leggyakrabban használt közösségi oldalakat sorolta fel, úgy mint: YouTube, Instagram, Twitter, TikTok, LinkedIn (kiemelt platformok), azzal, hogy tartalmazott egy „egyéb” kategóriát, ahova szabadon be lehetett írni azt a felületet, ahol a jogsértő magatartás megvalósult. A kiemelt közösségi oldalak tekintetében messze a Facebookon megjelent tartalmak dominálnak (143 eset), amelyet jóval kisebb előfordulással követ a YouTube (11 eset) majd az Instagram (2 eset). A többi nevesített közösségi oldalon egyáltalán nem történt olyan jogsértés, amelyből bírósági eljárás lett volna a vizsgált időszakban.

3. A platformok önszabályozó rendszere, eljárások

- [8] Az ügyek összegyűjtése során a vizsgálók választ adhattak arra a kérdésre is, hogy „A platform fenntartójának vagy a tartalomszolgáltatójának van-e valamilyen önszabályozó rendszere, volt-e „megelőző eljárás” az ügyben?” A vizsgált ügyek közül mindössze 19 ilyen eljárást találtunk, ez az összes ügy 7%-a. A megelőző eljárások címzettjei egyrészt közvetlenül a tartalom közzétevői voltak, például a sérelmes cikket/bejegyzést vagy kommentet író vagy a jogellenes felvételt közzétevő természetes személy, másrészt az a weboldal, platform, amely az üzenetnek felületet biztosított, például a Facebook, a Google, a markmyprofessor weboldal, vagy valamelyik online hírportál, ahol a sérelmes tartalom fórumbejegyzésként vagy kommentként jelent meg. Tehát az online felületeken elkövetett személyiségi jogi jogsértések során csupán néhány esetben volt valamilyen megelőző eljárás, amelynek kb. a fele tulajdonképpen a

sérelmet szenvedett fél és a jogsértő fél közötti közvetlen kommunikáció volt, amelynek nincs is részletes jogszabályi háttere, míg a másik fele a sérelmet szenvedett fél és a tartalomnak platformot biztosító, de a tartalom közzétevőjétől független szereplő között lezajló, „notice and take down” (értesítés és eltávolítás) típusú eljárás volt.

4. A megsértett személyiségi jogok sajátosságai

- [9] Az elemzés eredményeként megállapítható, hogy a legnagyobb számban a becsülethez és a jóhírnévhez való jog megsértése fordul elő az online térben. A kereseti kérelemben jellemzően együtt kerül megjelölésre mindkét személyiségi jog megsértése. A közösségi oldalak használatának elterjedése azt eredményezte, hogy az online felületek a legkülönbözőbb témakörökben, de legfőképpen a közéleti kérdéseket érintően kifejtett véleménynyilvánításoknak, a politikusok megnyilvánulásainak, a családi, társasházi konfliktusok kifejezésének, magánszemélyek vitáinak kedvelt színterévé váltak. Megjelennek a munkaviszonnyal összefüggésbe hozható, a munkáltatóval kapcsolatos sérelmek, hasonlóképpen a volt házastárssal, családi jogi konfliktusokkal kapcsolatos megnyilvánulások. A sérelmezett közlésekben gyakorta tetten érhető az egyéni igazságszolgáltatás, a bosszúállás, a gyalázkodás szándéka. Mindez számtalan jogsértés elkövetését eredményezi. A jogsértőnek bizonyult, vagy jogsértőnek állított magatartások gyakorta nem különböznek azoktól a magatartásoktól, amelyek nem az online térben valósulnak meg. Így pl. egy elektronikus levélben megvalósult jogsértés elkövetése és megítélése hasonló a papíralapú levélben leírtakhoz.
- [10] Internet-specifikus kérdések az emberi méltóság megsértése körében nem merültek fel. A jogsértés megállapítására jellemzően az emberi méltóságot megkérdőjelező közlések, súlyosan lealázó, alpári kifejezések használata okán került sor. Az összefoglaló véleményben külön alcímekben szerepel a névviseléshez való jog, illetve a magánélethez, magántitokhoz, levéltitokhoz, személyes adatok védelméhez való joggal kapcsolatos jogsértések bemutatása is.
- [11] A megsértett személyiségi jogokat számba véve az elemzés tapasztalatai szerint a világhálón folytatott kommunikáció eredményeként a képmáshoz, esetenként a hangfelvételhez való jog megsértése is megjelenik. A legtöbb esetben más személyiségi jogsértés is kapcsolódik hozzá (magánélethez, becsülethez, jóhírnévhez, személyes adatok védelméhez való jog megsértése). Ezen esetek többségének megítélése nem vetett fel internet-specifikus kérdéseket. A jogsértő magatartások értékelése körében jelentőséggel bírnak a közügyeket, közszereplőket érintő kérdések. Miután a felhasznált képfelvétel gyakorta összefügg a közügyek, közéleti kérdések megvitatásával, az érintettek sok esetben közszereplők, illetőleg a közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt, ami jelentőséggel bír a sérelmezett magatartás szempontjából is. A vizsgálat rendszerint arra irányul, hogy a képmás közzététele közérdekű tudósításhoz kapcsolódik-e, az érintettől engedély nélkül készített és felhasznált felvétel tartalmaz-e a hivatkozott közéleti kérdés megvitatásához szükséges adatot, információt, és amennyiben nem, indokolt a képmás védelméhez való jog előtérbe helyezése a szólásszabadság, sajtószabadság alapjogával szemben. Állást foglalt a bírói gyakorlat a közügyekhez kapcsolódóan magánéleti jellegű képfelvételek felhasználását, a közszereplő nem közszerepléssel kapcsolatos képfelvételének nyilvánosságra hozatalát érintően is. Felmerült az ingatlant, vagyontárgyakat bemutató, valamint a rejtett kamerával készített felvételek értékelése is. Nem közéleti szereplő magánszemélyek érintettsége esetében a hozzájárulás kérdésének megítélésére került sor a Facebook-profilon közzétett fényképek és személyes adatok további felhasználásának feltételeit illetően. A képmáshoz való jog megsértése szempontjából alapvetően nincs különbség a Facebook oldalon található fénykép és a bármely más forrásból származó felvétel felhasználásának feltételei és megítélése között. Más szempontok figyelembevételére kerül sor

azonban akkor, ha Facebook felhasználó a közszereplés igényével lép fel, és ebből a célból nem egyszerű Facebook profilt, hanem hivatalos vagy közszereplői profilt hoz létre.

5. Az alperesek minősége és védekezésük

- [12] Az áttekintett ügyek alapján azt lehet megállapítani, hogy a platformszolgáltatók csak az ügyek elenyésző részében szerepelnek alperesként. Nem egyértelmű azonban a tartalomszolgáltatói minőség definiálása. Az elemzés során tartalomszolgáltatónak tekintettük az olyan – akár saját, akár mások által készített – internetes tartalom üzletszerű szolgáltatására, internet útján való üzletszerű tájékoztatásra szakosodott természetes vagy jogi személyeket, illetőleg ezek jogi személyiséggel nem rendelkező csoportjait, akik/amelyek általuk szerkesztett információkat tesznek közzé úgy, hogy személyük a felhasználók által a tartalmakhoz való hozzáférés során azonosítható. Megállapítható, hogy a tartalomszolgáltatók lényegesen nagyobb arányban szerepeltek alperesként a vizsgált ügyekben, mint a platformszolgáltatók. Továbbra is kérdés marad azonban, hogy tartalomszolgáltatónak tekinthető-e például egy politikai párt a hivatalos honlapja fenntartása kapcsán, vagy egy egyesület, önkormányzat, hiszen ezeknek is a működésével alapvetően együtt járó tájékoztatás a célja, vagy egy személyes tapasztalatokon alapuló véleményekre szakosodott oldal, amely utóbbinak szintén lehet gazdasági, üzleti célja.
- [13] A vizsgálat tapasztalatai szerint az alperesek védekezését egyrészt behatárolta az, hogy platform-, vagy tartalomszolgáltatónak minősültek, illetőleg ezen kívüli internet felhasználónak, másrészt a kereseti kérelem tartalma, vagyis az, hogy a felperes mely személyiségi jogok megsértését állította. Az alperesi ellenkérelmekben megfigyelhetők bizonyos tendenciák: vannak olyan tartalmú védekezések, amelyek rendszeresen előfordulnak. A leggyakoribb alperesi hivatkozás az, hogy a kifogásolt tartalom a szabad véleménynyilvánítás, értékítélet körébe tartozik, és ilyenként nem túlzó, nem sértő. Az előző esetkörhöz szorosan kapcsolódik az a védekezés, amely szerint a felperes közszereplő, akinek a tūrésı kötelezettsége fokozott. A harmadik leggyakoribb alperesi hivatkozás az, hogy a tényállítása valós volt. Az alperesek hivatkoztak arra is, hogy a közösségi oldalakon sajátos nyelvezet alakult ki, illetőleg a kifogásolt stílusjegyek a köznapi beszéd részévé váltak, az átlagos emberek ingerküszöbét ezek a kifejezések nem érik el. Az alperesek több ügyben védekeztek azzal is, hogy az általuk közöltek valós tényekbıl levont okszerű következtetések. Több esetben állították, hogy a közzétett, az állított személyiségi jogsértés alapjaként megjelölt felvételt nem ők készítették, nem ők tették közzé, illetőleg a felperes számára sérelmes cikket, Facebook bejegyzést nem ők írták. Több ügyben hivatkoztak arra, hogy a felperes személye a sérelmes közlés alapján nem beazonosítható. Kevésbé gyakori hivatkozás volt például, hogy a sérelmes közlés rövid ideig volt látható az interneten. A védekezésekkel összefüggésben értékelni kellett azt is, hogy egy-egy ügyben tipikusan nem egyetlen érvre hivatkoztak az alperesek, hanem álláspontjukat többszörös érvrendszerrel kívánták alátámasztani. Ezek között voltak olyanok, amik egymással szoros kapcsolatban álltak, ugyanakkor olyan védekezésekkel is lehetett találkozni, amelyek alapvetően ellentmondtak egymásnak.

6. Bizonyítással kapcsolatos nehézségek

- [14] A vizsgált ügyekben alkalmazott bizonyítási módok és eszközök nem tértek el a más tárgyú ügyekre jellemzőktől, a bizonyítási nehézségek elsősorban az online felülethez kapcsolódtak. Például az okirati bizonyításnál merült fel az online térhez kapcsolódó speciális bizonyítási nehézség: mivel a video-megosztó portál nem közli a feltöltő személyét, ezért a fél csupán közvetett bizonyítékokkal igazolhatja állításait. Egy másik ügyben a bíróság a perben kirendelt informatikai szakértő véleménye alapján megállapította, hogy a felperes által csatolt képernyőmentések nem tekinthetők hitelesnek, ezért okirati bizonyítékul nem szolgálhatnak.

Egy másik perben a felperes először egyszerű fénymásolatban csatolta a Facebookon megjelent kifogásolt írást, amit a bíróság – az alperes vitatása miatt – bizonyítékként nem fogadott el.

[15] Ismert, hogy a perrendtartás lehetővé teszi, hogy a bíróság az általa köztudomásúnak tekintett tényeket akkor is figyelembe vegye, ha azokra a felek nem hivatkoztak. A vizsgált ügyekben a bíróságok a sérelemdíj (nem vagyoni kártérítés) összegének meghatározásánál többször is alkalmazták ezt a perjogi rendelkezést.

[16] A vizsgált ügyek egy részében az képezte a bizonyítási eljárás tárgyát, hogy ki a szerzője a jogsértő közlésnek és gyakran előfordult, hogy a bíróság szakértőt alkalmazott annak megállapításához, hogy az alperes követte-e el a jogsértést. A bíróságok számára olykor problémát okozott annak eldöntése is, hogy ki hozta létre az internetes felhasználói oldalt, kit terhel felelősség a jogsértő tartalom előállításáért. Az ehhez kapcsolódóan felmerült bizonyítási nehézségek a különböző internetes felületek jellemzőihez kapcsolódnak. Néhány ügyben a bizonyítási nehézséget annak vizsgálata okozta, hogy elérhető volt-e a nyilvánosság számára a jogsértő tartalom és mennyi ideig.

[17] A vizsgált ügyekben a bíróságok – ha más eljárás (tipikusan büntetőeljárás) is volt folyamatban a jogsértés miatt – felhasználták az ott beszerzett bizonyítékokat, jellemző módon a szakértői véleményt, a meghallgatott tanúk vallomásait.

7. A bíróságok döntésének lényege, a döntés jogi indokai

[18] A bíróságok döntéseivel összefüggésben mindenekelőtt utalni kell arra, hogy a vizsgálat tapasztalatai szerint a felperes keresetlevelében gyakran csupán idézi a számára sérelmes szövegrészeket, azokhoz azonban semmilyen további tényelőadást nem fűz, mindössze kinyilvánítja, hogy az idézett kijelentések megsértették a Ptk.-ban szereplő valamelyik, általa megjelölt személyiségi jogát. A teljes szövegből kiragadott, gyakran több mondatból álló szövegrészek a történetek leírását, értékelését, különböző minősítő kijelentéseket tartalmaznak, amelyek nem különülnek el egymástól és sorrendjükben sem mindig követik egymást. Az is előfordul, hogy a felperes szétválasztja ugyan az álláspontja szerinti pl. becsület-, illetve a jóhírnévsértést tartalmazó szövegrészeket, azt azonban, hogy pontosan mely mondatokba (mondatrészekbe) foglalt jelentést tartalom, milyen módon valósítja meg a személyiségi jogsértést, nem fejt ki. Ennek következtében a keresetlevél nem tartalmaz olyan tényelőadást, amelyre bizonyítás folyhatna, mert nem egyértelmű, hogy a felperes az idézett szövegekből mit tekint jogsértő kijelentéseknek. A bíróság azonban mindezek tisztázása nélkül nem folytathat le bizonyítást és nem hozhat érdemi határozatot. Az ítélet rendelkező részének ugyanis a per tárgyról hozott döntést egyértelműen kell tartalmaznia.

7.1. Az ítélet rendelkező részével kapcsolatos megállapítások

[19] A joggyakorlat-elemző csoport tagjai szerint a személyiségi jogsértést megvalósító közlést nem eredeti formájában, hanem azzal a jelentéstartalommal kell megjeleníteni az ítéletben, amely a szöveg értelmezett jelentésének feleltethető meg. Ez a bírói eljárás az egyes közlések jelentésének félreértésre okot nem adó megfogalmazására irányul, amelyhez a felperes által előadott tények szolgálnak kiindulópontként. A hosszas idézést a szöveg jobb megértése sem teheti indokolttá, a rendelkező részbe foglalt megállapításban pedig csak a jogsértő elemek szerepelhetnek, amelyeket a bíróságnak kell meghatároznia. A felperestől ezért meg kell követelni a jogsértő kijelentések pontos megjelölését, a sértő jelentéstartalom előadását és az egyes közlések megfeleltetését a személyiségi jogsértések törvényi tényállási elemeinek.

[20] Az ítélet rendelkező részével kapcsolatos további követelmény, hogy amennyiben a személyiségi jogsértés szankcióinak (például elégtétel adásának) elrendelésére kerül sor, annak feltételeit, végrehajtási módját az ítélet rendelkező részének ugyancsak teljeskörűen

tartalmaznia kell. Mindezen követelmények érvényre juttatása érdekében a felsőbb bíróságok gyakran megváltoztatják vagy „pontosítják” az elsőfokú határozat rendelkező részének megfogalmazását. Ez utóbbi, a Pp. terminológiájában nem értelmezhető, tulajdonképpen a kijavításhoz legközelebb álló, az ítélkezési gyakorlat által kialakított eszköz szolgál az egyértelműség és végrehajthatóság elérésére. Nem teljesen következetes a másodfokú gyakorlat a megváltoztatás és a „pontosítás” alkalmazásánál, átgondolható lenne például, hogy a rendelkező rész érdemi kiegészítése, egyes személyiségi jogsértések megállapításának mellőzése vagy más jogi minősítés alkalmazása nem olyan tartalmi változtatás-e, amely meghaladja a szövegpontosítás határait és már a határozat megváltoztatását jelenti. Jelentősége lehet viszont a rendkívüli perorvoslat szempontjából, mivel az elsőfokú határozat helybenhagyása – eltérően a megváltoztatástól – bizonyos esetekben kizárja a felülvizsgálati eljárást.

- [21] A vizsgált ügyekben leggyakrabban a becsület és az emberi méltóság megsértésének együttes megállapítása fordult elő, ezt követte a becsület, jóhírnév és emberi méltóság megsértésének együttes megállapítása. Arra is több példa akadt, amikor a bíróság a jogsértő cselekményt egyidejűleg mondta ki hírnévrontónak és az emberi méltósághoz fűződő jogot sértőnek, illetve egyszerre látta megvalósítottnak a becsület és jóhírnév védelméhez fűződő jog megsértését. Sokkal jellemzőbb volt azonban az a jogalkalmazói technika, hogy amennyiben a keresetben érvényesített jog megjelölése több személyiségi jogot is magában foglalt, a bíróságok sem helyeztek hangsúlyt az egyes magatartásokhoz illeszkedő személyiségi jogsértések pontos megjelölésére. Az ilyen esetekben a bíróságok az ítélet rendelkező részében azt állapították meg, hogy adott magatartás milyen jogok egyidejű sérelmét okozta, és a határozat indokolásában sem tettek különbséget a különböző személyiségi jogsértések között, hanem azok együttes megvalósulásra utaltak.
- [22] A kereset megváltoztatott eljárási jogi fogalmából következik az is, hogy a különböző jogállítások többszörözik a keresetek számát. Amennyiben például egy sérelmezett közléssel kapcsolatban a fél több nevesített személyiségi jogának megsértésére is hivatkozik és mindegyik jog megsértésének megállapítását kéri, kereseti kérelmei a Pp. valódi tárgyi keresethalmazat fogalma alá tartoznak. Ugyanez a helyzet az olyan ügyben, amikor a fél ugyanazon személyiségi jogának megsértését állítja, az annak alapjául szolgáló magatartások azonban egymástól elkülönültek, vagyis többszöri jogsértésre került sor. Ezt érzékelt a Pécsi Ítéltábla egyik döntésében, amikor a valódi tárgyi keresethalmazat fennállására tekintettel egyes, önállóan tekintett keresetek, nem pedig „a kereset ezt meghaladó részének” elutasításáról döntött.
- [23] A személyiségi jogsértés megállapításához leggyakrabban társuló szankció az elégtétel adására és a sérelemdíj fizetésére kötelezés volt. Az elrendelt jogkövetkezmények tekintetében észrevehető a jogsértés bekövetkezésének sajátosságához alkalmazkodás: az online térben való elkövetésre figyelemmel ezekben az ügyekben hangsúlyosabbak a média jellemzőiből eredő következmények. Egyrészt a korábban elképzelhetetlenül széles nyilvánosság jelentőségét a bíróságok a jogsértés súlyára kihatóként értékelik és általában a sérelemdíj összegében is kifejezik. A megítélt összegek néhány százezer forinttól a milliós tételekig terjedtek, a legalacsonyabb sérelemdíj-összeg 20.000 forint, a legmagasabb 2.000.000 forint volt. Az elégtételadás megjelenítésének elrendelése nagyban támaszkodik a sajtó-helyreigazítási perekben kialakított gyakorlatokra (az elégtételadás megjelentetésének helye, módja, időtartama tekintetében).
- [24] A régi Pp. hatálya alatt kialakult gyakorlat szerint alakul a Pp.-s perekben az eljárási illeték meghatározása. Az ítéletekből kitűnően a Kúria egyelőre változatlanul hagyja, a bíróságok pedig követik azt a korábbi módszert, hogy a tárgyi keresethalmazat ellenére, a meg nem határozható pertárgyérték többszörözését kizártnak tekintik, így az eljárási illetéket is egyszer tartja felszámítandónak és a kereset részbeni elutasítása esetén fizetését a pervesztesség-

pernyertességhez arányosítva határozza meg. A megvizsgált ügyek között egyértelmű többségben voltak a valódi tárgyi keresethalmazatként benyújtott követelések, előfordult közöttük extrém hosszú bizonyítási eljárást és rendkívül terjedelmes bírói értékelést igénylő ügy is, például az, amelyben összesen 81 jogsértőnek állított magatartást kellett értékelnie az elsőfokú bíróságnak. A „komment ügyek” tekintetében különösen szembeszökő az Itv. 40. § (1) bekezdésének figyelmen kívül maradása, valamint az az értelmezési gyakorlat is, hogy a bíróság a személyiségi jogsértés megállapítása mellett érvényesített sérelemdíj követelés esetében az illeték számítására lényegében az Itv. 40. § (2) bekezdése szerint jár el, vagyis akkor ír elő magasabb összegű illetékfizetést, ha a keresetben megjelölt sérelemdíj összege meghaladja a meg nem határozható pertárgyérték után fizetendő illetéket. Átgondolható lenne, hogy a továbbiakban is minden esetre kiterjedő értelmezés szabály-e, hogy a meg nem határozható pertárgy értéke egy eljáráson belül nem „többszörözhető”, vagy legalább olyan esetekben, amikor különböző személyiségi jogok különféle magatartással sérültek, ennek illetékvonzatát a bíróságok a keresetek számához igazítva érvényesítsék.

7.2. Az ítélet jogi indokolásával kapcsolatos megállapítások

- [25] A személyiségi jogsértés megtörténtét vagy meg nem történtét levezető jogi indokolásoknak illeszkedniük kell az ítélettel szemben támasztott követelményekhez. A vizsgált ügyekben jelentős számban voltak olyan elsőfokú ítéletek, amelyek jogi indokolása hosszasan – akár oldalakon keresztül – ismertette a jogszabályokat, anélkül azonban, hogy a bíróság később világossá tette volna, hogy az idézeteknek pontosan mely rendelkezését, illetve milyen okból alkalmazta. Ez különösen szembetűnő az Alaptörvény kimerítő idézésénél, akár olyan módon is, hogy az az adott ügyel meglehetősen távoli összefüggést mutat.
- [26] A határozatok jogi indokolásában a bíróságok a tények jogi minősítését alapvetően a jogszabály szövegével való összevetésre alapítják és aszerint azonosítják, ennek folyamata azonban kiegészül az online tér sajátos fogalomhasználatával. Az elkövetett jogsértéseknél alkalmazott, már bevetté vált terminológia része például a „komment”, a „kommentelő”, a „kommentel”, a „profil”, a „platform”, a „moderál”, az „álhír” stb. A bíróságok alapvetően nem alkalmaznak különböző vizsgálati módszert amiatt, hogy a jogsértésre online vagy offline térben került-e sor. Éppen ebből következő jellemző vonása volt azonban az ítéleteknek, hogy mivel a tartalmakat főként a feltételezett befogadók szemszögéből ítélték meg, a sértő jelleg határvonalának meghúzását is erőteljesen befolyásolta a kommunikációnak a külső szemlélő által tapasztalható jellege. A blogokon nyilvánosságra hozott posztok és hozzájuk fűzött kommentek, a különböző felhasználói csoportokban (platformközösségekben) megjelenő közlések szövegének az irodalmi nyelvhasználatnál jóval alacsonyabb színvonala az ítéletek visszaköszönő fordulata volt. A Kúria szerint a „közösségi platformokon használt nyelvezet számos esetben a kommunikáció alacsony színvonalát jeleníti meg”. A Fővárosi Ítéletábrla az „internethasználat kultúrájának jelenlegi, általánosan jellemző alacsony színvonalát” említi, és más ügyben arra is kitér, hogy a „Facebook oldalon kommentben megjelenő gyalázkodások a közösségi média mindennapos eseményei, általában nem alkalmasak súlyos jogsérelem okozására, különösen az oldalt működtető számára, akinek az oldalát nagyobb részt a vele szimpatizálók követik”. Jellemző tehát, hogy a bíróságok által kialakított megközelítésben az online felület a papírra vitt nyomdafestéknél többet bír el, a kevésbé kontrollált tartalomszerkesztés, a látható szövegek alakításához való tömeges, akár névtelen hozzáférés egyértelműen megváltoztatja (inkább csökkenti, mint felértékeli) a tartalmak jelentőségét.
- [27] A jogsértés megállapítása az esetek döntő többségében a keresetben megjelölt sérelemdíj-fizetési kötelezettséget vonta maga után és csak elenyésző esetben nem került sor ez utóbbi szankció alkalmazására, vagy az összeg jelentős mértékű megváltoztatására. A jogi indokolások egybevetéséből az következik, hogy a sérelemdíj gyakorlatában az összegszerűség

meghatározása sokkal több köztudomásúként kezelt, mint bizonyítandó tényen alapul. Ez egyebekben jelentkezik mind a személyiségi jogsértés megállapítása, mind pedig a sérelemdíj alkalmazása és meghatározása vonatkozásában. A vizsgált ügyekben a köztudomású tények figyelembevételét úgy alkalmazták a bíróságok, hogy lényegében nem teljesült a Pp. 266. § (4) bekezdésének rendelkezése, amely szerint a bíróság tájékoztatja a feleket az általa figyelembe vett köztudomásúnak tekintett és olyan tényekről, törvényes vélelmekről, valamint ideiglenesen igaznak tekintett körülményekről, amelyekről hivatalos tudomása van. Az eljárási törvény egyértelmű rendelkezése szerint az ilyen tényekkel, vélelmekkel és körülményekkel szemben ellenbizonyításnak van helye, ezért a figyelemfelhívás, a tájékoztatás elmaradása a jogorvoslati eljárásban vethet fel további bizonyításkiegszítési kérdéseket – köztudottan korlátozott feltételek között. Ennek talán nagyobb jelentősége van az online térben elkövetett jogsértések esetében, mert a média közvetett és közvetlen hatásai tekintetében olyan mértékű egyetértés, közmegegyezés nincs, mint a való világban történő jogsértések hatásaival kapcsolatban, tehát a tények köztudomású kezelése sem ilyen határok között mozog.

7.3. Az online térben történő elkövetés sajátos megítélése

- [28] Az a legszembetűnőbb, hogy az online kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatos utalás az ítéletek nagyobb részében nem volt, mert az eljáró bíróságok az egyre szélesedő, a kommunikáció egyre gazdagabb és színesebb lehetőségeit kínáló internetes felületeken elkövetett jogsértéseket a régi Ptk., illetve a Ptk. „technológiásemleges” szabályainak alkalmazásával szüntették meg. Ki kell azonban emelni, hogy az online térben elkövetett személyiséget érintő magatartások speciális hatásaira a bírói gyakorlat is egyre differenciáltabban reagál. A bírói gyakorlatban felmerült ügyekben szembesülni kellett a közösségi portálokon, fórumokon, blogokon folytatott kommunikáció jellegzetességeivel, az egyes kommunikációs csatornák speciális stíluselemeivel, annak az offline kommunikációtól eltérő hatásaival.
- [29] Az áttekintett ügyek alapján az eljáró bíróságok leginkább a közléssel elérhető nyilvánosság körének szinte korlátlan kiszélesítésében látták az interneten elkövetett jogsértés jelentőségét, amelyet az alkalmazott jogkövetkezmények körében értékelték. Választ kellett találni azokra a kérdésekre is, hogy az egyes internetes felületeken nyújtott speciális kommunikációs formák a személyiségi jogsértés Ptk.-ban foglalt tényállási elemeit megvalósíthatják-e. A bírói gyakorlatnak meg kellett találni a választ arra a kérdésre, hogy az online térben érvényesülő speciális kommunikációs szituációk esetén a Ptk. fogalomrendszere miként alkalmazható. Az egyik ítélet érvelése szerint a Facebook-on mint online platformon a felhasználók alapvetően véleményeket közölnek, ezekre a véleményformálás általános szabályai ugyanúgy vonatkoznak, mint az offline térben megvalósuló nyilvános közlésekre; ha a felhasználó közéleti vitát érintő, megbízható forrásból származó, korábban már nagyobb nyilvánosság előtt megjelent információt továbbít, ahhoz semmit nem tesz hozzá, azon nem változtat, mindössze „megosztja” azt, indokolatlan felelőssé tenni az esetleg eredetileg jogsértő tartalom közzétételéért. Az egyes információknak a közösségi médiafelületen való terjedésében történő közreműködés az egyszerű megosztás által nyilvánvalóan eltérő elbírálást kíván a kommentek megítélésétől. Ez esetben ugyanis hiányzik az olyan személyes, eredeti tartalom, amellyel összefüggésben az egyén közvetlen felelőssége megállapítható.

8. Az online nyilvánosság értékelésének főbb szempontjai

- [30] Ki kell térni arra is, hogy ha a bíróságok az online megjelenést mérlegelési körbe vonták, azt kétféle módon tették meg. Egyrészt úgy, hogy ezt a körülményt már annak eldöntése során is értékelték, hogy történt-e jogsértés, másrészt pedig úgy, hogy a jogkövetkezmények körében

tulajdonítottak jelentőséget annak, hogy a sérelmezett magatartást milyen online nyilvánosság előtt követték el. Amennyiben az online térben elkövetett magatartás jogsértőnek minősült, a bíróságok a vizsgált ügyek egy részében a jogkövetkezmények körében is értékelték a jogsértéssel elért online nyilvánosság mértékét, hiszen egyrészt ehhez igazították az elégtételadás módját, másrészt ennek megfelelően határozták meg a nem vagyoni kártérítés/sérelemdíj mértékét, ahogy arra fentebb már kitértünk.

- [31] Az online térben a legszűkebb nyilvánosságot az elektronikus levelek jelentik, amelyek megítélése lényegében megegyezik az offline levelezések körében kialakult gyakorlattal. Ennek megfelelően a vizsgált ügyekben eljáró bíróságok elsősorban annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy a sérelmezett e-mail tartalmáról a címzetten kívül hányan szereztek tudomást, vagyis az milyen nyilvánosságot kapott.
- [32] Egészen más volt a helyzet azon jogsértések esetében, amelyeket nem email útján, hanem a szoros értelemben vett online térben: különböző applikációk, így a Facebook, az Instagram vagy a YouTube használatával vagy egy weboldalon követték el. Ilyenkor a bíróságok egyes ügyekben igyekeztek pontos adatokkal meghatározni az online jogsértéssel elért nyilvánosság körét, más esetekben azonban erre nem tértek ki.

9. A jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok

9.1. A jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása

- [33] E jogkövetkezményt a bíróságok – a vizsgált ügyek túlnyomó részében – helyesen alkalmazták, néhány ügyben azonban felszínre kerültek olyan nehézségek, amelyek az online térben elkövetett személyiségi jogsértések témaköréhez kapcsolódnak.
- [34] Az egyik ilyen nehézség abból adódik, hogy a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása esetén a bíróságnak a rendelkező részben egyértelműen meg kell határoznia, hogy mely magatartás volt jogsértő, e megállapítás ugyanis további szankciók kereteit is meghatározza (az eltiltás, az abbaahagyás, az elégtételadásra kötelezés is gyakran a jogsértést megállapító bírósági rendelkezésre utalással történik). Helyeselhető ugyanakkor – különösen nagyszámú közlés esetén – az az ítéletszerkesztési mód, amelyben a bíróság a közléseket tartalmuk szerint csoportosítja és ennek megfelelően indokolja a tényállásra, illetve a jogsértés megállapítására, vagy annak hiányára vonatkozó döntését.

9.2. A jogsértő kötelezése a jogsértés abbaahagyására

- [35] A bírói gyakorlat szerint ezt a jogkövetkezményt akkor lehet alkalmazni, ha a jogsértő magatartás még folyamatban van. A vizsgált ügyek jelentős része nem mutatott eltérést attól a gyakorlattól, mely szerint az internetes sajtótermékben megjelentetett közlemény, és az online térben megjelenő egyéb közlések, így a Facebook poszt vagy komment is a közlemény nyilvánosságra hozatalával befejezett cselekmény. Függetlenül ezért attól, hogy az interneten, illetve az online térben a közlések – eltávolításukig – folyamatosan megismerhetők, a bíróság nem alkalmazta a jogsértés abbaahagyásának jogkövetkezményét a közösségi médiában megvalósult online személyiségi jogsértésekre.
- [36] A bírói gyakorlat ugyanakkor bizonytalan, amelyet az idéz elő, hogy a bíróságok a vizsgált ügyek egy részében akkor is kötelezték a jogsértőt a jogsértés abbaahagyására, amikor a jogsértő magatartás (pl.: a jogsértő közlés vagy az engedély nélkül felhasznált képmás közzététele) már befejeződött, de a sérelmes helyzet még fennállt, azaz a jogsértő közlés vagy képmás még elérhető volt az interneten. Dogmatikailag ugyanakkor helyesebbnek tűnik az a felfogás, hogy a jogsértő magatartás befejezése után nincs helye a jogsértés abbaahagyására kötelezésnek. Amennyiben a jogsértő tartalom az online térben folyamatosan elérhető anélkül, hogy a jogsértő

folyamatos tevékenységet fejtene ki ennek érdekében, a jogsérelem megszüntetésére (a jogsértő tartalom eltávolítására) kizárólag a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés d) pontja szerinti jogkövetkezmény lehet alkalmas.

9.3. A jogsértő eltiltása a jogsértéstől

- [37] Jogsértés megállapítása esetén a bírói gyakorlat egy része részletesebb indokolás nélkül, automatikusan alkalmazza az eltiltás szankcióját, van azonban olyan álláspont is, mely szerint az eltiltás mellőzhető, ha az eset összes körülménye, illetve a jogsértés jellege folytán objektíve kizárt az újabb jogsértés elkövetésének még az elvi lehetősége is.
- [38] Egy további vizsgált, emberi méltóság és becsület megsértése miatt indult ügyben a bíróság az eltiltás mellőzését azzal indokolta, hogy a további jogsértéstől eltiltás „elvonná az alperes véleménynyilvánításhoz fűződő szabadságát”. Ez utóbbi indokolás kapcsán megfontolásra érdemes, hogy az eltiltás a megállapított jogsértés megismétlésének tilalmát jelenti, így a jogszerű megnyilvánulásokat nem korlátozza. Az eltiltás módját a bíróságok általában azért nem határozzák meg, mivel a jogsértést megállapító ítéleti rendelkezés a tiltott, jogsértő magatartást tartalmazza.

9.4. Elégtételadás

- [39] Az elégtételadásra kötelező rendelkezéssel szemben az az alapvető elvárás, hogy az elégtételadás a jogsértő közlésnek megfelelő nyilvánosságot kapjon és végrehajtható legyen. A jogsértés nyilvánosságának meghatározása a gyakorlatban azonban nem problémamentes, ugyanis egy Facebook tartalom adott esetben egy kis faluban, vagy egy adott közösségen belül közbeszéd tárgyává válhat, és olyanok is értesülhetnek pl. jóhírnév sértő állításról, akik nem vesznek részt az online térben zajló kommunikációban (közvetett tudomásszerzés). A bíróságok többször értékelték a közvetett tudomásszerzést is, azonban elsősorban nem az elégtételadás, hanem a sérelemdíj terén. Az elégtételadás tekintetében a bíróságokat az a törekvés jellemezte a vizsgált ügyek alapján, hogy azon a médiaplatformon és helyen adják meg az elégtételt, ahol a jogsértő tartalom megjelent.
- [40] A gyakorlatban problémát jelent, hogy a közösségi médiában, illetve az interneten megjelenő közlések egyrészt gyorsan aktualitásukat veszítik, és rövid időn belül már csak tárolt formában, vagy keresőprogrammal érhetőek el, ezen a módon azonban hosszabb ideig megmaradhatnak az online térben. E probléma megoldása érdekében a bíróságok többféle módszerhez folyamodtak. Egyrészt a cikkekben, posztolt írásokban történt online jogsértések esetében néhány kivételtől eltekintve meghatározták, hogy az elégtételadó közlemény mennyi ideig legyen elérhető. Ennek során többször alkalmazták a sajtó-helyreigazítási perek bírósági gyakorlatában elterjedt azon rendelkezést, amely szerint az elégtételt adó közleményt meghatározott ideig kell közzétenni, de „legalább addig, amíg a sérelmezett cikk/írás elérhető”.
- [41] A közzététel időtartamát a bíróságok több ügyben harminc napban, esetenként hatvan napban határozták meg, előfordult azonban hat hónapos időtartamban történő közzétételre kötelező rendelkezés is. A közösségi médiában megjelenő információk gyorsan elavulnak, ezért nagyobb jelentősége lenne annak, hogy az elégtétel rövidebb ideig, azonban a jogsértésről tudomást szerző közönség számára jól látható, érzékelhető helyen is megjelenjen (pl. 24 óráig az internetes újság főoldalán, vagy a Facebook üzenőfalán stb.).
- [42] A bíróságok – kisebb-nagyobb pontossággal – igyekeztek meghatározni az elégtételadó közlemény közzétételének pontos helyét vagy módját is. Célszerű az elégtételadás módjának meghatározásánál a végrehajtással kapcsolatos viták elkerülése érdekében annak megjelölése, hogy konkrétan melyik Facebook oldalon (kinek a Facebook oldalán), a Facebook profil mely helyén (idővonal, üzenőfal, posztolás helye stb.), illetve milyen Facebook nyilvánosság mellett

kell az elégtételt megadni és milyen időtartamban kell az elégtételadó közleményt, vagy a bíróság jogsértést megállapító rendelkezését közzétenni, elérhetővé tenni.

- [43] Fontos megjegyezni, hogy a megfelelő elégtételnek abból a szempontból is jelentősége van, hogy szükségtelenné teheti a sérelemdíj alkalmazását. Gyakran elősegíti az online térben bekövetkezett jogsérelem kiküszöbölését, figyelemmel arra, hogy az online tér felhasználói körében általában nagyobb hatása lehet az önkéntes elégtételadásnak, korrekciónak, mint a bíróság jogsértést megállapító rendelkezése közzétételének.

9.5. A sérelmes helyzet megszüntetése és jogsértést megelőző állapot helyreállítása

- [44] A bírói gyakorlat szerint ezt a jogkövetkezményt akkor lehet alkalmazni, ha a személyiségi jogsértéssel előidézett helyzet vagy állapot még fennáll. A vizsgált ügyekben a bíróságok akkor tekintették fennállónak az online térben elkövetett jogsértéssel előidézett helyzetet vagy állapotot, ha a jogsértő magatartás következménye (pl.: a jogsértő közlés vagy a jogsértő módon felhasznált fénykép) még az érdemi döntés időpontjában is elérhető volt az interneten. Ha ez a feltétel nem állt fenn vagy nem lehetett igazolni, hogy a jogsértő helyzetet vagy állapotot az alperes idézte elő, a sérelmes helyzet megszüntetése és a jogsértést megelőző állapot helyreállítása iránti keresetet elutasították.
- [45] Figyelemmel kell lenni az elégtételadás és a törlési kérelem közötti összefüggésekre is. A jogsértő tartalmak törlése, különösen jóhírnevet sértő állítások esetén értelmezhetlenné teheti az elégtételt adó közleményt, ha azt a jogsértő részeket tartalmazó bejegyzés megjelenésének helyén, a bejegyzésnél rendelik közzétenni. A jóhírnév sértéssel előállt sérelmes helyzet általában megfelelő elégtétel adásával megszüntethető, és a sérelmet szenvedett felek is a sérelemdíj és a jogsértés megállapítása mellett legtöbbször ezt a jogkövetkezményt igénylik. Képmással visszaélés, vagy gyalázkodó, becsületsértő kifejezéseket tartalmazó szöveggel elkövetett jogsértés esetén a bíróság kérelemre rendelkezik a felvételek és a becsületsértő kifejezések törléséről is.

9.6. A jogsértéssel elért előny átengedése

- [46] A vizsgált ügyekben ilyen szankció alkalmazására nem volt példa, indokolt lehetne az alkalmazása az ún. klikkvadász (clickbait) jogsértések esetén, a kattintásszámhoz kapcsolódó reklámbevételekre figyelemmel.

9.7. Nem vagyoni kártérítés – sérelemdíj

- [47] A vizsgált ügyekben eljáró bíróságok az eset összes körülményeinek mérlegelése alapján döntöttek el, hogy a sértett alappal követel-e nem vagyoni kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen mennyit. E körülmények közül azonban csak néhány hozható kapcsolatba a ténnyel, hogy a jogsértést online követték el.
- [48] Az egyik ilyen – vissza-visszatérő – mérlegelési szempont az volt, hogy a jogsértés milyen nyilvánosságot kapott az online térben, hiszen részben ebből lehetett következtetni arra, hogy a sértettet milyen immateriális hátrányok érték.
- [49] Esetenként a bíróságok a sérelemdíj mértékének meghatározása során az online nyilvánosságot már önmagában is kifejezetten nagy nyilvánosságnak minősítették. Azt ugyanakkor súlyosító körülményként értékelték, ha a jogsértő a jelentős követőtáborral rendelkező hivatalos (közszereplői) Facebook oldalán követte el a jogsértést vagy ha a jogsértés az online téren keresztül országos vagy széles nyilvánosságot kapott.
- [50] Több vizsgált ügyben is mérlegelési szempont volt a jogsértő motivációjának értékelése, amely azért függ össze az elkövetés online jellegével, mert jól példázza, hogy az online tér számos

célra felhasználható, így lehetséges, hogy a jogsértőt elsődlegesen nem is a jogsértés szándéka, hanem egyéb cél vezette.

10. A kapcsolódó eljárások

- [51] Végezetül ki kell térni arra is, hogy mintegy 57 ügyben – a vizsgált ügyeknek hozzávetőlegesen ez a 24%-a – volt valamilyen kapcsolódó eljárás, sok esetben több eljárás is folyamatban volt a peres felek között. A kapcsolódó eljárások sokfélék, közöttük meghatározott eljárástípusok gyakoribb előfordulása figyelhető meg a következők szerint. A vizsgált ügyekkel összefüggésben rendkívül gyakran indítottak büntetőeljárásokat. Erre a fent említett 57 esetből 46 alkalommal volt példa. Az online jogsértésekkel összefüggésben egyértelműen a leggyakrabban előforduló bűncselekmény a rágalmozás (Btk. 226. §), a második leggyakrabban tényállás pedig a becsületsértés (Btk. 227. §). Szűk körben volt példa hatósági – vagy ahhoz hasonló fegyelmi, etikai – eljárások megindítására is a személyiségi jogi pert megelőzően. Megjegyzendő, hogy sok esetben nem közvetlenül kapcsolódott egy eljárás a személyiségi jogi perhez, ugyanakkor az eljáró bíróságok előszeretettel hivatkoznak valamely más belső vagy szupranacionális fórum döntéseire. Rendkívül gyakori például az Alkotmánybíróság esetjogára való hivatkozás, de nem példa nélküli az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott ítéletére való hivatkozás sem. Összességében megállapítható, hogy az előkérdésnek számító büntető vagy más tagállami ügyek áttekintése a személyiségi jogi jogsértés szempontjából nem mellőzhető, egyszersmind a már felvett bizonyítás megkönnyíti a tényállás megállapítását is, még abban az esetben is, ha az előzetes eljárásindítás sok esetben alaptalannak bizonyul. Kijelenthető, hogy a kapcsolódó eljárásokra való hivatkozás meglehetősen sokszínű képet mutat, ugyanakkor sok esetben nem derül ki, hogy a konkrét eljárás milyen eredménnyel zárult, előfordul az is, hogy ügyszám nélkül utal a bíróság egy kapcsolódó ügyre. A más – tagállami vagy szupranacionális – fórumok döntéseire való hivatkozás támogatható, mert a személyiségi jogok sokrétűségére tekintettel e fórumok iránymutatásainak áttekintése nem mellőzhető a helyes jogértelmezés, az érintett jog tartalmának helyes megállapítása érdekében.

11. Rövid összefoglaló

- [52] Összességében általában elmondható, hogy a Ptk. rendelkezéseinek alkalmazása az online térben elkövetett személyiségi jogsértések megítélésében a technológiássemleges szabályozásnak köszönhetően különösebb nehézséget nem okozott.
- [53] A vizsgálat tapasztalatai szerint az online tér sajátosságaiból adódóan elsősorban a bizonyítás nehézségei figyelhetők meg, és felmerült a személyiségi jogsértés miatt indult ügyekben a közlő személy felelőségének a nyilvánossághoz közvetítésben betöltött szerepéhez (eredeti közlő/megosztó) illeszkedő eltérő felelősége, illetve megfigyelhető a közösségi platformokon a hétköznapi beszéd részeként a kommunikáció alacsony színvonalát képviselő közlések tömeges megjelenése, ami indokoltan feszegeti a jogsértés szintjét elérő tűrési határ küszöbét.
- [54] Az online térben történt jogsértések esetében is kimutathatók ugyanakkor olyan anomáliák, amelyek jellemzően az offline személyiségi jogsértésekkel kapcsolatos ügyekben tapasztalhatóak, és felvetik a joggyakorlat továbbfejlesztésének az igényét. Ilyen például, hogy a bíróságok nem követelik meg a felperestől, hogy fogalmazza meg pontosan – szükség szerint tömören összefoglalva – az idézett szövegrészben a valótlan és sértő tartalmat; ebből következően az ítélet rendelkező része is gyakran csupán az idézett szövegrészt tartalmazza, amiből nem derül ki a közlés jogsértő jellege, a jogsértés mibenléte; az ítélet jogi indokolásának ismertetett (helytelen) szerkesztési módja; és ami az egységes joggyakorlat mielőbbi kialakítását igényli: a tárgyi keresethalmazat meghatározása az egy vagy több magatartással

megvalósult egy vagy több személyiségi jogsértés esetén az illeték mértékének számítása szempontjából.

Budapest, 2023. június 8.

Dr. Kovács Zsuzsanna
kúriai tanácselnök
a joggyakorlat-elemző csoport vezetője